



Zvláštní způsoby řízení

Program přednášky

- Obecné výklady
- Řízení ve věcech mladistvých
- Řízení proti uprchlému
- Odklony – podmíněné zastavení trestního stíhání
 - narovnání
 - ? Dohoda o vině a trestu
- Řízení před samosoudcem
- Řízení po zrušení rozhodnutí nálezem Ústavního soudu
- Řízení o přezkumu příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a příkazu k zjištění údajů o telekomunikačním provozu



Obecné výklady

Zvláštní způsoby řízení

Odchytky od obecného způsobu trestního řízení

- Hlava XX. trestního řádu
- Upravené **zvláštním zákonem** – ZSM – zájem na dosažení výchovného účelu trestního řízení
- Vyhýbání se spravedlnosti nesmí být překážkou, ovšem je třeba upravit odchytky
- Tzv. **odklony** – nedojde ke klasickému průběhu TŘ, angažovanost i pro poškozeného – mimosoudní vyřízení věci, výjimka ze zásady legality
- Jednodušší věci – zjednodušená úprava

Řízení ve věcech mladistvých

Zvláštní způsoby řízení

Zvláštní zásady dle ZSM

- Specifický přístup k projednání trestních věcí
- Zásada spolupráce s OSPOD a zájmovými sdruženími
- Zásada ochrany soukromí mladistvého
- Zásada rychlosti řízení
- Zásada uspokojení zájmů poškozeného

Příslušnost soudu

- Soud pro mládež
- Místní příslušnost – obrací se první a druhé kritérium:
 - dle místa bydliště mladistvého, nebo kde se zdržuje či pracuje, až pak dle místa, kde provinění vyšlo najevo
- Věcná příslušnost – tzv. soud mládeže – zvláštní senát nebo soudce; vychází se z obecné právní úpravy, co se týká určení příslušnosti OS nebo KS
- Společné řízení – výjimečně proti mladistvému a dospělému – koná soud pro mládež. **Nelze u dětí a mladistvých či dospělých!!!**

Práva mladistvého

- Mladistvý má právo na zacházení přiměřené jeho věku, duševní vyspělosti a zdravotnímu stavu.
- Mladistvý **musí mít obhájce** – viz následující slide - a to do dovršení osmnácti let věku.
- Všechny orgány činné podle tohoto zákona jsou povinny vždy mladistvého poučit o jeho právech a poskytnout mu plnou možnost jejich uplatnění. Ve vhodných případech jej poučí i o podmínkách pro podmíněné zastavení trestního stíhání, narovnání nebo odstoupení od trestního stíhání.

Obhajoba mladistvého

- Nutná obhajoba – do 18. roku věku
 - a) od okamžiku, kdy jsou proti mladistvému použita opatření podle ZSM nebo provedeny úkony podle TŘ, včetně úkonů neodkladných a neopakovatelných, ledaže nelze provedení úkonu odložit a vyrozumění obhájce o něm zajistit,
 - b) ve vykonávacím řízení, rozhoduje-li soud ve veřejném zasedání,
 - c) v řízení o stížnosti pro porušení zákona, v řízení o dovolání a v řízení o návrhu na povolení obnovy řízení, rozhoduje-li soud pro mládež ve veřejném zasedání

Odchyly u dokazování

- Při výslechu postupovat ohleduplně a šetřit osobnost mladistvého
- Konfrontace – jen výjimečně, v řízení před soudem
- Pozorování duševního stavu – zkracuje se lhůta na 1 měsíc, lze výjimečně prodloužit o 1 měsíc
- V přípravném řízení – posílena úloha státního zástupce – možnost uložit výchovná opatření se souhlasem mladistvého + užít zvláštní způsoby řízení
- Zahájení TS je oznámeno zákonnému zástupci, OSPOD, PMS

Vazba mladistvého

- Výjimečná aplikace tohoto institutu
- **Odlišná délka trvání – 2 měsíce** (6 měsíců)
- Možnost nahradit vazbu i umístěním v péči důvěryhodné osoby
- Rozhodování o dalším trvání vazby – 15 dnů před skončením lhůty musí SZ podat návrh na prodloužení vazby, může prodloužit jen jednou v PŘ a jednou v řízení před soudem – max. 6 měsíců (18 měsíců)

Další odchylky

- Soud, státní zástupce, policejní orgán musí být specializovaní na práci s mládeží X obhájce
- Možnost dalšího odklonu – odstoupení od trestního stíhání mladistvého
- Nelze zkrácené přípravné řízení
- Nelze vydat trestní příkaz
- Nelze využít dohodu o vině a trestu
- Promlčení

Odstoupení od TS mladistvého

- Provinění, kde TZk stanoví TOS **do 3 let** z důvodu chybějícího veřejného zájmu
- Kdy trestní stíhání **není účelné** a potrestání není nutné k odvrácení mladistvého od páchání dalších provinění.
- Ize zejména v případě, jestliže mladistvý již úspěšně vykonal vhodný probační program, byla úplně nebo alespoň částečně nahrazena škoda způsobená proviněním a poškozený s takovým odškodněním souhlasil, anebo bylo mladistvému vysloveno napomenutí s výstrahou a takové řešení lze považovat z hlediska účelu řízení za dostatečné

Řízení proti uprchlému

Zvláštní způsoby řízení

- Obviněný se trestnímu stíhání vyhýbá pobytem v cizině nebo ukryváním se po celou dobu trestního stíhání či jen po část této doby
- Jedná se o **případ nutné obhajoby**
- Předvolání k hlavnímu líčení či veřejnému zasedání se vhodným způsobem **uveřejní**
- Hlavní líčení může být provedeno **i v nepřítomnosti** obžalovaného
- Pokud pominou důvody – má uprchlý právo **do 8 dnů** žádat, aby bylo HL provedeno znovu. O tomto musí být poučen při doručení rozsudku poučen.
- Platí zásada zákazu reformace in peius.



Odklony

Zvláštní způsoby řízení

Obecně k odklonům

- Pojem odklon není TŘ výslovně stanoven
- Jedná se o alternativu standardního trestního řízení
- Odchylkou od typického průběhu – nedojde k vynesení rozsudku, vyslovení viny
- **Výjimkou ze zásady legality**
- PZTS, narovnání, odstoupení od TS mladistvého + podmíněné upuštění od podání návrhu na potrestání
- Někteří považují i trestní příkaz, případně dohodu o vině a trestu, ale tyto nelze za odklon považovat = rozhodnutí o vině a trestu

Podmíněné zastavení trestního stíhání

- § 307 a § 308 TŘ
- **Předpoklady:** přečin, souhlas obviněného, doznání obviněného, nahradil škodu, pokud byla činem způsobena, nebo s poškozeným o její náhradě uzavřel dohodu, anebo učinil jiná potřebná opatření k její náhradě, vydal bezdůvodné obohacení činem získané, nebo s poškozeným o jeho vydání uzavřel dohodu, anebo učinil jiná vhodná opatření k jeho vydání
- Vzhledem k osobě obviněného a s přihlédnutím k případu je to dostačující

Nový odst. 2

- Závazek zdržet se během zkušební doby určité činnosti, v souvislosti s níž se dopustil přečinu nebo
- Složení na účet soudu či SZ peněžitou částku
- Vzhledem k osobě obviněného a dosavadnímu způsobu života to je dostačující
- **Pozor: zkušební doba až 5 let!!!**

Rozhodnutí o PZTS

- Usnesením dojde k PZTS
- Je stanovena zkušební doba 6měsíců – 2 roky
- Přiměřená omezení a povinnosti
- Povinnost nahradit škodu či vydat bezdůvodné obohacení
- Poškozený i obviněný může podat stížnost s odkladným účinkem.

Pokud se osvědčil, je TS zastaveno, jinak pokračuje dál.

PM usnesení – vzniká překážka rei iudicatae

Narovnání

- §§ 309 – 314 TŘ
- Předpoklady: přečin, souhlas obviněného i poškozeného, **prohlášení** o spáchání skutku, pro který je stíhán, uhradí poškozenému škodu způsobenou přečinem nebo učiní potřebné úkony k její úhradě, případně jinak odčiní újmu vzniklou trestným činem, vydá bezdůvodné obohacení získané přečinem nebo učiní jiná vhodná opatření k jeho vydání, **a složí na účet soudu nebo v přípravném řízení na účet státního peněžitou částku určenou státu na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti**, a tato částka není zřejmě nepřiměřená závažnosti přečinu
- považuje-li takový způsob vyřízení věci za dostačující

Postup před schválením dohody

- Výslech obviněného a poškozeného ke způsobu a okolnostem uzavření dohody o narovnání, zda dohoda o narovnání mezi nimi byla učiněna dobrovolně a zda souhlasí se schválením narovnání.
- Výslech obviněného k tomu, zda rozumí obsahu obvinění a zda si je vědom důsledků schválení narovnání. Součástí výslechu obviněného musí být i prohlášení, že spáchal skutek, pro který je stíhán.
- Poučení o právech a významu narovnání
- Práva poškozeného se nevztahují na toho, na koho jen přešel nárok na náhradu škody

Rozhodnutí o narovnání

- musí obsahovat popis skutku, jehož se narovnání týká, jeho právní posouzení,
- obsah narovnání zahrnující výši uhrazené škody nebo bezdůvodného obohacení, který byl vydán nebo k jehož vydání byly provedeny potřebné úkony případně způsob jiného odčinění újmy vzniklé přečinem,
- peněžní částku určenou k peněžitou částku určenou státu na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti, a
- výrok o zastavení trestního stíhání pro skutek, ve kterém je spatřován přečin, jehož se narovnání týká.
- Při určení příjemce je soud vázán obsahem dohody o narovnání mezi obviněným a poškozeným.

Souhlas a prohlášení obviněného

- Prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán, má význam pouze pro řízení o schválení narovnání. Jestliže ke schválení nedojde, nelze k tomuto prohlášení přihlížet.
- **Souhlas obviněné osoby nelze pojímat jako doznání viny**
– zásada presumpce nevinny

Zvláštní způsoby řízení

Řízení o schválení dohody o vině a trestu

Podmínky (§175a TŘ)

- jestliže výsledky vyšetřování dostatečně prokazují závěr, že se skutek stal, že tento skutek je trestným činem a že jej spáchal obviněný, může státní zástupce zahájit jednání o dohodě o vině a trestu na návrh obviněného nebo i bez takového návrhu.
- Podmínkou sjednání dohody o vině a trestu je **prohlášení obviněného**, že spáchal skutek, pro který je stíhán, pokud na základě dosud opatřených důkazů a dalších výsledků přípravného řízení nejsou důvodné pochybnosti o pravdivosti jeho prohlášení. Dohodu o vině a trestu sjednává státní zástupce s obviněným za **přítomnosti obhájce**.
- státní zástupce při sjednávání dohody o vině a trestu dbá také **na zájmy poškozeného**.

Obsah dohody (§ 175a odst. 6 TŘ)

- označení státního zástupce, obviněného a poškozeného, byl-li přítomen sjednávání dohody o vině a trestu a souhlasí-li s rozsahem a způsobem náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení,
- datum a místo jejího sepsání,
- popis skutku, pro který je obviněný stíhán, s uvedením místa, času a způsobu jeho spáchání, případně jiných okolností, za nichž k němu došlo, tak, aby nemohl být zaměněn s jiným skutkem,
- označení trestného činu, který je v tomto skutku spatřován, a to jeho zákonným pojmenováním, uvedením příslušného ustanovení zákona a všech zákonných znaků včetně těch, které odůvodňují určitou trestní sazbu,
- prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán a který je předmětem sjednané dohody o vině a trestu,
- **v souladu s trestním zákoníkem** dohodnutý druh, výměru a způsob výkonu trestu včetně délky zkušební doby a v případech stanovených trestním zákoníkem trestu náhradního, případně upuštění od potrestání, a rozsah přiměřených omezení a povinností v případě, že to trestní zákoník umožňuje a že byly dohodnuty; při dohodě o druhu a výměře trestu se přihlédne i k tomu, zda obviněný trestným činem získal nebo se snažil získat majetkový prospěch

- rozsah a způsob náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení, bylo-li dohodnuto,
- ochranné opatření, přichází-li v úvahu jeho uložení a bylo-li dohodnuto,
- podpis státního zástupce, obviněného a obhájce a podpis poškozeného, byl-li přítomen sjednávání dohody o vině a trestu a souhlasí-li s rozsahem a způsobem náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení.
- Dohodu o vině a trestu **nelze sjednat** v řízení o zvlášť závažném zločinu a v řízení proti uprchlému.

Řízení u soudu (§ 314o a násl. TŘ)

- Předběžné projednání dohody – příslušnost, postoupení, okolnosti způsobující zastavení TS, přerušení atd. Koná se v neveřejném či veřejném zasedání
- **O návrhu na schválení dohody o vině a trestu rozhoduje soud ve veřejném zasedání.** Předseda senátu předvolá k veřejnému zasedání obviněného; o době a místě řízení vyrozumí státního zástupce a obhájce obviněného, jakož i poškozeného. Má-li poškozený zmocněnce, vyrozumí se o veřejném zasedání jen jeho zmocněnec. Veřejné zasedání se koná za stálé přítomnosti obviněného a státního zástupce.
- **Dokazování soud neprovádí.** Považuje-li to za potřebné, může vyslechnout obviněného a opatřit potřebná vysvětlení.

- **soud dohodu o vině a trestu neschválí**, je-li nesprávná nebo nepřiměřená z hlediska souladu se zjištěným skutkovým stavem nebo z hlediska druhu a výše navrženého trestu, případně ochranného opatření, nebo nesprávná z hlediska rozsahu a způsobu náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení, anebo zjistí-li, že došlo k závažnému porušení práv obviněného při sjednávání dohody o vině a trestu. V takovém případě věc vrátí usnesením do přípravného řízení. Proti tomuto usnesení je přípustná stížnost, která má odkladný účinek.
- Soud může namísto vrácení věci do přípravného řízení **oznámit své výhrady** státnímu zástupci a obviněnému, kteří mohou navrhnout nové znění dohody o vině a trestu.
- Soud dohodu o vině a trestu **schválí odsuzujícím rozsudkem**, ve kterém uvede výrok o schválení dohody o vině a trestu a výrok o vině a trestu, případně ochranném opatření, v souladu s dohodou o vině a trestu.

Řízení před samosoudcem

Zvláštní způsoby řízení

- Příslušný ve věcech, kdy horní hranice nepřevyšuje dle TZk 5 let
- Nelze, jestliže **předchozí** souhrnný nebo společný trest rozhodoval **senát**
- Po zkráceném přípravném řízení se koná tzv. zjednodušené řízení – TS se zahajuje doručením návrhu na potrestání soudu, zde je možné upustit od dokazování tzv. nesporných skutečností, které tak procesní strany označí
- Nekoná PPO
- Možnost vydání **trestního příkazu** bez projednání věci v HL – proti němu lze podat odpor

Tresty, jež lze uložit trestním příkazem

- TOS do 1 roku s podmíněným odkladem
- Domácí vězení do 1 roku
- OPP
- Zákaz činnosti do 5 let
- Peněžitý trest
- Trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty
- Vyhoštění do 5 let
- Zákaz pobytu do 5 let
- Zákaz vstupu na sportovní, akce do 5 let

Tresty, jež lze uložit trestním příkazem

- TOS do 1 roku s podmíněným odkladem
- Domácí vězení do 1 roku
- OPP
- Zákaz činnosti do 5 let
- Peněžitý trest
- Trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty
- Vyhoštění do 5 let
- Zákaz pobytu do 5 let
- Zákaz vstupu na sportovní, akce do 5 let

Zvláštní způsoby řízení

**Řízení po zrušení rozhodnutí nálezem
Ústavního soudu**

**Řízení o přezkumu příkazu k
odposlechu a záznamu
telekomunikačního provozu a příkazu
k zjištění údajů o telekomunikačním
provozu**

Řízení po zrušení rozhodnutí nálezem Ústavního soudu

- Technické řešení
 - „vrátka“, jak dostat do trestního řízení rozhodnutí soudního orgánu, který není součástí soustavy obecných soudů
- Řízení se vrací do stadia, které bezprostředně předcházelo vydání zrušeného rozhodnutí
 - zruší-li se rozhodnutí o dovolání, vrací se trestní řízení do stadia řízení o dovolání; zruší-li rozsudek soudu prvního stupně, vrací se řízení do hlavního líčení atd.
- V řízení lze pokračovat i po smrti obviněného
- Rozhodnutí nemůže být pro obviněného méně výhodné
- Do promlčecí doby se nezapočítává doba od právní moci rozhodnutí ve věci samé do doručení nálezu Ústavního soudu

Řízení o přezkumu příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a příkazu k zjištění údajů o telekomunikačním provozu

- Na návrh osoby, která byla po skončení trestního řízení vyrozuměna o tom, že byla odposlouchávána, že její telekomunikační provoz byl zaznamenáván či že byly zjišťovány údaje o jejím telekomunikačním provozu
- Rozhoduje Nejvyšší soud
 - lhůta šesti měsíců od vyrozumění (daná osoba vůbec nemusela vědět, že byla odposlouchávána)
- Nejvyšší soud pouze deklaruje, zda byl či nebyl v této věci porušen zákon
 - jde o kontrolu ex post
- Proti rozhodnutí Nejvyššího soudu není opravný prostředek přípustný

